

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Obchodná akadémia Liptovský Mikuláš
4. Názov projektu	Zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prípravy na Obchodnej akadémii Liptovský Mikuláš
5. Kód projektu ITMS2014+	312011AGY1
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	8. 2. 2022
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	OALM
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Janka Klepáčová
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.oalm.edupage.org

11. Manažérske zhrnutie:

Na stretnutí Klubu čitateľskej gramotnosti sme sa zaoberali aktivitami počas čítania umeleckého veršovaného textu – poézie.

Zamerali sme sa na aktivity, ktoré môžeme realizovať počas čítania básne, t.j. na čiastočnú analýzu umeleckého básnického textu po veršoch alebo strofách. Pozornosť sme sústredili na aktiváciu poznatkov z literárnej teórie o básnických prostriedkoch a motívoch v poézii, o literárnych žánroch a ich znakoch, o formálnom usporiadaní veršov a strof. Zamerali sme sa na rozličné metódy a formy práce počas čítania básnického textu a navrhli sme tvorivé úlohy ako pomôcku pre učiteľa.

Učitelia analyzovali vybrané umelecké básnické texty z literárnych čítaniek a diskutovali o úlohách, ktoré by boli vhodné počas ich čítania. Vytvorili úlohy k vybraným básnickým textom.

V závere stretnutia boli navrhnuté odporúčania pre prácu žiakov s umeleckým básnickým textom s dôrazom na aktivity počas čítania samotného textu.

Kľúčové slová:

umelecký text, básnický text, veršovaný text, poézia, , analýza umeleckých textov, aktivity počas čítania umeleckého veršovaného textu, básnické prostriedky, tvorivé úlohy, povinná literatúra

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Program stretnutia:

1. Príklad dobrej praxe
2. Výmena skúseností a analýza aktivít pred čítaním umeleckého veršovaného textu
3. Tvorba úloh k aktivitám

1. Príklad dobrej praxe

V úvode stretnutia ako príklad dobrej praxe Mgr. Janka Klepáčová, vyučujúca SJL, zdokumentovala svoje skúsenosti z hodiny literatúry, na ktorej pracovala s umeleckým veršovaným textom. Mgr. Klepáčová analyzovala svoju hodinu, keď so žiakmi 4. ročníka čítali, porovnávali a analyzovali básne Miroslava Válka S hlavou v ohni, Po písmenku a Smutná ranná električka.

Využila pri tom nasledovné aktivity počas čítania básní:

- Krátke čitateľské hodnotenie s citátmi zaujímavých veršov
- Pokus o interpretáciu jednotlivých zaujímavých veršov
- Vyhľadávanie umeleckých prostriedkov v texte, ich určovanie, pokusy o pochopenie zmyslu, interpretáciu básnických obrazov
- Vyhľadávanie symbolov v básni a pokus o ich interpretáciu a vysvetlenie
- Charakteristika aktuálneho citového stavu lyrického hrdinu (dvoma slovami, jednou vetou...)
- Súvis medzi názvom básne a jej textom, jednotlivé motívy v básni vo vzťahu k nadpisu
- Analýza významových posunov ustálených slovných spojení (napr. padnúť do oka)
- Práca jazykovými slovníkmi (KSSJ, MFS) vo vzťahu k ustáleným slovným spojeniam vo veršoch
- Porovnávanie jednotlivých básní
- Rozbor úvodných a záverečných veršov v básňach, ich významové posuny
- Zápis pocitov a nálad, zachytených počas hlasného čítania básní (rým, rytmus, pohrebná atmosféra, hudobné nástroje, gradácia...)
- Hľadanie veršov, ktoré zvukovou podobou navodzujú dojem cestovania v električke, hry na hudobnom nástroji

2. Výmena skúseností a analýza aktivít pred čítaním textu

Vyučujúci sa zhodli, že počas čítania textu sa musí žiak zahĺbiť do textu, vnímať nielen jeho povrchovú úroveň, ale aj podpovrchové skryté významy a súvislosti. Miera porozumenia textu závisí od jeho zaangažovanosti do čítania.

Úlohou aktivít počas čítania je udržať pozornosť na ciele čítania, ktoré sa stanovili pred čítaním, a na uplatnenie postupov, ktoré podporujú porozumenie a zapamätanie textu. Proces porozumenia textu v priebehu čítania podporuje robenie poznámok, grafických znakov či podčiarknutie neznámych pojmov, čím jednotlivec neustále koncentruje svoju pozornosť na obsah čítaného.

Aktivita využiteľná v tejto fáze je opäť I.N.S.E.R.T – záznamový systém na efektívne čítanie znakov. Žiak si do textu zapisuje symboly: známe informácie ✓, nová informácia +, nesúhlasím, poznám to inak –, nerozumiem ?, veľmi dôležitá informácia *. V prípade práce s básnickým textom táto metóda nie je veľmi efektívna.

Často používaná je metóda grafického záznamu textu vo forme pojmovej mapy, tu sa žiak učí identifikovať kľúčové slová, hierarchizovať informácie a hľadať medzi nimi súvislosti. Tu je možné zná-

zorníť si uvedené básne graficky a vytvoriť myšlienkovú mapu textu.

Zaujímavou aktivizujúcou metódou je metóda riadeného čítania. Učiteľ prerušuje čítanie po určitých myšlienkových blokoch a otázkami a pokynmi aktivizuje žiakov, aby mohli textu lepšie porozumieť, kriticky o ňom uvažovať. Táto metóda je pri čítaní poézie najvhodnejšia.

V priebehu čítania sa zameriavame aj na literárno-teoretické vedomosti žiakov a nasledovné pojmy:

- Verš, strofa
- Rým, rytmus
- Témy, motívy, obrazy, nálady
- Prozodický systém (sylobický, sylabotonicný, časomerný, voľný verš)
- Básnické prostriedky (metafora, metonymia, symbol, anafora, epifora, epanastrofa, epizeuxa, epiteton, apostrofa, elipsa, inverzia, aliterácia a pod.
- Lyrické žánre (óda, idyla, hymna, žalm, žalospev a pod.)

Uvedené pojmy aplikujeme na veršovaný text – básneň, diskutujeme o nich a argumentujeme.

3. Tvorba úloh k aktivitám

V ďalšej časti sme rozoberali básne a tvorili úlohy, ktoré by sme mohli využiť počas ich čítania:

a) Ján Stacho – Pred spánkom, Záznam, Obrad s plameňom

- Porovnať uvedené básne z hľadiska zrozumiteľnosti – nezrozumiteľné slová vyhľadať v slovníkoch, na internete, hľadať skryté symboly, významy, obrazné vyjadrovanie
- Graficky znázorniť jednotlivé verše básne, prípadne celú básneň
- Nakresliť obrázok, vystihujúci básneň alebo nájsť vhodný obrázok na internete
- Analýza motívov a témy básne
- Charakteristika lyrického subjektu
- Vyhľadávanie zvukov a farieb v básni, metafor s nezvyčajnými zvukmi a fabami
- Motívy spánku a bdenia v básni Pred spánkom
- Význam zátvoriek v básňach, ich prípadné vynechanie a vplyv na význam básne
- Vystihnúť význam básne jednou vetou
- Vyhľadávanie prvkov umeleckého opisu v básni Záznam
- Vyhľadávanie slov, ktoré súvisia s obradmi a rituálmi v básni Obrad s plameňom
- Citovanie vhodných veršov ako argumentácia interpretačných tvrdení
- Diskusia o téme a motívoch básne

b) Milan Rúfus – Krajina detstva, Zvony detstva, Okno

- Vyhľadávanie synonym k podstatnému menu detstvo
- S akými predmetmi, zvukmi, farbami a javmi sa v básňach spája slovo detstvo
- Porovnať uvedené básne z hľadiska témy detstvo – kde je téma prítomná najviac, prečo, citovanie vhodných veršov, argumentácia, symboly
- Vyhľadávanie protikladov – detstvo-dospelosť
- Pozorovanie slovnej zásoby v uvedených básňach z hľadiska expresívnosti, súvis s témou básne
- Pozorovanie vetnej stavby v uvedených básňach z hľadiska zloženia a členitosti viet, súvis

s témou básne

- Vyhľadávanie slovných spojení krajina detstva, slza čistoty, tvár prázdna, ukradnuté zvony, špina čas, falšované mince, dvere tajomstva – vysvetlenie významu v kontexte básní, diskusia, analýza básnických prostriedkov
- Sformulovanie niekoľkých jednoduchých myšlienok o podstate detstva, ktoré by bolo možné vyvodiť z básní M. Rúfusa
- Grafické znázornenie básní, myšlienková mapa
- Nakreslenie alebo vyhľadanie vhodnej fotografie k básni
- Vyhľadávanie veršov, ktoré by sme mohli použiť ako argumenty v diskusii na tému Detstvo a dospelosť

13. Závěry a odporúčania:

Vyučujúci sa opäť zhodli, že žiaci čítajú básnické texty veľmi málo, väčšinou len na hodinách literatúry. Počas čítania textov ich treba viesť k písaniu si poznámok, tvorbe myšlienkových máp, vyhľadávaniu vhodných obrázkov a fotografií k textu. Najvhodnejšia je forma riadeného čítania, ktorú je potrebné prepájať s teoretickými vedomosťami z literatúry. Viesť žiakov k pochopeniu textu pomocou symbolov a básnických obrazov, diskutovať, argumentovať a svoje tvrdenia dokladať citovaním vhodných veršov

Aktivity treba zvoliť s ohľadom na predchádzajúce skúsenosti žiaka a prepojiť ich aj s pocitmi, náladami a myšlienkami, ktoré uvedené texty v žiakoch aktuálne vyvolávajú.

14. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Janka Klepáčová
15. Dátum	8. 2. 2022
16. Podpis	
17. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Jana Gajdošová
18. Dátum	8. 2. 2022
19. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu